

Briefing

Mars 2023
Nr. 126

Briefing

Briefingmaterial

skickas till Christina Völcker
Harstigen 16, 645 42 Strängnäs
E-post: briefing@sgsresa.se
eller ordforande@sgsresa.se

Adressändringar:

Skickas till Ewa Knutsson
Slalomvägen 37, 461 58 Trollhättan
E-post: medlemsregister@sgsresa.se

Resemästaren:

Vår Resemästare är Lotta Borgiel
Byle, Ekudden 431, 643 94 Vingåker
E-post: resemastare@sgsresa.se

Sista materialdag för nästa nummer är
10 maj 2023.

Annonser:

En helsida kostar 1000 kr och en halvsida 500 kr.

Redaktionen förbehåller sig rätten att bedöma och
eventuellt förkorta insända bidrag och tar inte ansvar
för ej beställt material.

SGS adress:

c/o Anders Gezelius
Skatkullevägen 22, 430 82 Donsö

Internetadress:

www.sgsresa.se
E-post: ordforande@sgsresa.se

Medlemsavgift per kalenderår:

Ordinarie medlem 350 kr. Familjemedlem 100 kr.

STYRELSEN

Ordförande:

Anders Gezelius
076-310 64 36
ordforande@sgsresa.se

Vice ordförande:

Kristina Bergman
070-956 17 92
vice_ordforande@sgsresa.se

Sekreterare:

Bengt Cederfelt
072-209 47 90
sekreterare@sgsresa.se

Kassör:

Ewa Knutsson
0767-96 55 00
kassor@sgsresa.se
medlemsregister@sgsresa.se

Klubbmästare:

Stefan Karlsson
072-189 23 76
klubbmastare@sgsresa.se

Briefingansvarig:

Christina Völcker
076-897 72 78
briefing@sgsresa.se

Resemästare:

Lotta Borgiel
0151-209 00
resemastare@sgsresa.se

Ledamöter:

Isabel Olesen
+45 613 032 64
ledamot@sgsresa.se
Magnus Andersson
042-14 67 51
ledamot@sgsresa.se
Kerstin Strandskog
076-174 02 62
ledamot@sgsresa.se

Innehåll

4	Ordförandeord	10	Safari i Covid-tider
5	Kallelse till årsmöte för SGS 2023	13	Moster Molly i Indien
5	En efterlysning	19	Resemästarens sidor
6	I stället för ordförandeord	24	Lustiga Ortsnamn
9	Vykort		
-

Omslagsbild: Dag Jonsson och Margareta Jonsson Zelleroth

Vi är glada att kunna hälsa följande nya medlemmar välkomna i SGS:

Erica Johannesson, *Trollhättan*

Cecilia Hanson, *Göteborg*

Anna Tölli, *Vallentuna*

Anna Gustafsson, *Hägersten*

Viveca Thomé, *Helsingfors*

VI-SKOGEN

Avlidna medlemmar i SGS:

Lite osäkra uppgifter gör att vi denna gång har planterat träd i Vi-skogen för att hedra minnet av avlidna under rubriken Ingen nämnd och ingen glömd.

SGS vill tacka de medlemmar, som på ett mycket generöst sätt bidragit med penninggåvor till föreningen

Ordförandeord

vice ordförande, Kristina Bergman

Hoppas att 2023 börjat positivt för Her! När jag skriver detta är januari snart slut och man märker att ljuset, som vi längtat efter, är på väg tillbaka. På promenaden idag värmdes till och med solen.

Denna gång är det jag som vice ordförande, som skriver några ord i Briefing. Anders berättar själv i detta nummer vad han råkat ut för.

Efter mötet i Gävle har decembernumret av Briefing kommit ut och där berättade Anders om våra kommande aktiviteter. Många av oss ser fram emot kryssningen på Rhen i april. Det blir ju inget vårmöte, utan detta hålls ombord på båten. Vi kommer att ha med oss icke-medlemmar på resan och dem får vi ta väl hand om så att de vill bli medlemmar i SGS. Föreningen krymper och det är ett problem. Ewa Knutsson kämpar med att påminna gamla medlemmar om att de fortfarande skall vara kvar i föreningen.

Ännu en gång vill vi påminna er om att skicka in material till Briefing. Christina Völcker välkomnar alla bidrag och de behöver inte vara så långa. Det räcker med ett reseminne eller liknande.

Jag var på en reseträff hos en researrangör häromveckan. Man inser att utbudet har förändrats inte bara hos denna arrangör utan hos flera. Många arrangörer satsar på resor, som inte är så långt bort. Det handlar om Sverige, Norden och övriga Europa. Detta har vi diskuterat i föreningen många gånger och även hos oss har vi de senaste åren haft resor på närmare håll. Det finns ju

flera anledningar naturligtvis; pandemin, kriget i Ukraina, klimatet, vi blir äldre och kanske lite mindre äventyrliga m.m. Själv har jag inte tagit mig utanför Europa efter pandemin. Kanske blir det av till hösten.

Avseende lokalträffar startar Öst med en sådan i februari. Förhoppningsvis blir det träffar i Väst och Syd under våren också. Tänk på att föreslå programpunkter till dessa träffar. Ibland sinar det med föreläsare för arrangörerna och så skall det inte behöva vara. Många är ju flitiga resenärer, till resmål nära som fjärran, och även flitiga fotografer.

Som Anders skrev i förra Briefing planerar vi höstträffen i Värnamo. Det har redan kommit in tips om föreläsare och aktiviteter, så det kommer förhoppningsvis bli ett lyckat möte. Vädret är inte det bästa i november, men vi brukar stå emot regn och kyla vid eventuella uteaktiviteter. Så var det på Gävlemötet och under flera tidigare höstmöten. Speciellt kommer jag ihåg ett möte i Sigtuna, då vi var riktigt nedkylda på stadspromenaden på lördagseftermiddagen. Apropos Gävle, så överlevde ju julbocken under den gångna julen. I år följde nog flera av oss detta lite extra efter att ha fått information under stadspromenaden om den nya platsen för Gävlebocken. Den låg förhållandevis nära bebyggelsen. Tack och lov blev det ingen ny stadsbrand!

Många av er har nog sett och hört reportage från Gammalsvenskbyn i Ukraina de senaste månaderna. Föreningen Svenskyborna arbetar inten-

svit med att hjälpa byn. Flera hjälpsändningar har lyckats ta sig fram till byn, vilket är fantastiskt. Ni som har varit med i SGS några år kommer kanske ihåg vårt möte i Åhus, då vi hade en föreläsning om Gammalsvenskbyn.

Många av oss har också besökt byn. Vill någon stödja ett projekt i Ukraina är detta ett tips.

Vill önska er alla en härlig vår! Förhoppningsvis ses vi på Rhen och/eller i Värnamo under året.

Foto: Peter Tormod

Kallelse till årsmöte för SGS 2023

Som beslutades på årsmötet i Uddevalla 2022, hålls årets årsmötesförhandlingar under vår jubileumskryssning på Rhen. Exakt tid meddelas under kryssningen. Alla medlemmar är hjärtligt välkomna!

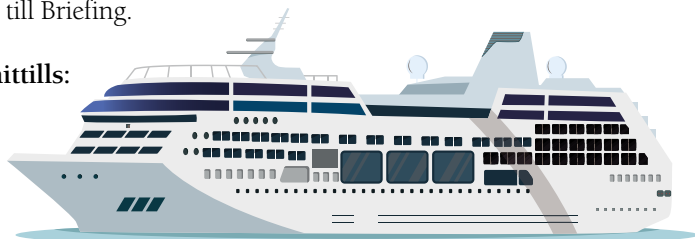
En efterlysning

av Marita Täppinen

Vår jubileumsfirande 35-åring har eller har haft i åtminstone i 10 år, de lokala grupperna **Öst**, **Väst** och **Syd**. Är det dags för ytterligare en specialsektion? De som deltagit i alla våra kryssningar skulle kunna bilda sektionen ”alla 5” eller **VIDAK** (vi som deltagit i alla kryssningar) eller något annat namn för gruppen? Skicka namnförslag till Briefing.

Våra kryssningar hittills:

2002 Västindien
2008 Donau
2013 Volga
2018 Mosel
2023 Rhen

I stället för ordförandeord

av Anders Gezelius

Briefing är ju till för att berätta om reseupplevelser, gjorda och kommande, men nu tänkte jag berätta om något som nog inte kan beskrivas som en resa, men utan tvekan som en annorlunda upplevelse och tveklöst ett besök i en för mig helt okänd terräng. I bästa fall kan det kanske förhindra att någon annan behöver göra samma erfarenheter.

Det som hände var följande:

Torsdagen den 22:a december 2022 hade vi gjort lite planering och förberedelser för en lugn och stillsam jul med barn och barnbarn och jag hade slagit mig ner vid pc:n för att skriva några försenade julhälsningar och inte minst en önskan om god jul och gott nytt år till vännerna i SGS styrelse. Plötsligt märker jag att min vänsterhand tycks leva ett eget liv och fladdrar omkring över tangentbordet utan att jag kan styra det som händer. Det känns lite konstigt, så jag bestämmer mig för att flytta över och sätta mig i soffan, bara för att märka att benen inte bär och jag faller ihop i en hög på golvet. Eva hör att något händer och kommer direkt till mig och märker att hon inte får någon vettig kontakt.

Hon ringer till en klok granne som kommer och direkt säger att det här ser inte bra ut, vi måste ringa 112. Här ute i Göteborgs södra skärgård är ambulanssjukvården så ordnad att i vår hamn på Donsö ligger en snabbgående ambulansbåt med en fullt utrustad ambulans med personal ombord. Innan vi hinner förstå vad som har hänt, kommer ambulanspersonalen in i huset med bår och allt och konstaterar direkt att jag har

drabbats av en stroke och nu är det bråttom. Jag flyttas över på bären och bärs ut till ambulansen, som direkt kör ombord på ambulanskatamaranen och så bär det av med full fart ut ur hamnen och in mot fastlandet. Eva får följa med och för första gången får jag själv åka ut på vattnet med blåljuset på, det som vi så många gånger sett från vårt fönster och tänkt att nu har någon råkat illa ut – och nu är det oss det gäller! Själv minns jag inte mycket av färden mer än att jag mådde riktigt illa och hade svårt att förstå vad som hände. Jag antar att man redan i ambulansen hade kontakt med Sahlgrenskas särskilda Stroke-avdelning och kunde påbörja riktig och viktig behandling, så när vi kom dit var allt förberett och diverse undersökningar som skiktröntgen och olika tester kunde göras för att avgöra hur allvarliga skadorna hunnit bli. Eva fick inte träffa mig mer, men erbjöds att stanna över natten i ett anhörigrum.

Dagarna därefter är mest dimmiga. Läkarna pratade med mig och berättade vad som hänt och jag förstod att jag förlorat kontrollen av min vänstra sida, men att den högra var ok och att jag som tur var hade språket och talet kvar. På sitt sätt var det en ”olämplig” tidpunkt att hamna på sjukhus - storhelger, influensa, covid19, vinterkräksjukan, RS-virus mm... Det gjorde att jag fick flytta mellan olika avdelningar flera gånger. Det var antagligen ont om personal och mycket extrapersonal, men jag måste säga att alla som tog hand om mig gjorde det med största möjliga omtanke, vänlighet och professionalism.

Under den här tiden måste jag nog erkänna att det kändes som mest mörkt när jag behövde kalla på personalen för att få hjälp att flytta från sängen till rullstolen och sedan från rullstolen till toaletten och så samma procedur tillbaka till sängen igen. Som tur var så visade det sig under den här tiden att jag hade tillräckligt starka ben och balans nog för att själv göra den förflyttningen om bara någon från personalen fanns med som säkerhet.

Hur framtiden skulle kunna se ut kändes väldigt osäkert, men i mina tankar fanns hela tiden att livet hade kommit till ett tydligt vägskäl mellan det som varit och det som skulle komma. Jag insåg att jag säkert hade sprungit min sista mil och spelat gitarr för sista gången, men det kändes ändå som bärbara förluster. Just då kände jag mig helt säker på att det skulle vara omöjligt att följa med på vår jubileumskryssning och det var tyngre, för jag kände extra tydligt hur mycket gemenskapen och vänskapen i SGS betyder, när jag tyckte som mest synd om mig själv under nattens mörka timmar.

I anslutning till årsskiftet kallades vi sedan till ett vårdplaneringsmöte för att få någon form av grepp om hur framtiden kunde se ut. Eva var med och våra barn kunde vara med digitalt. Läkaren berättade om bakgrunden till min stroke och olika alternativ för fortsättningen togs upp. Ord som hemsjukvård och geriatrik kom upp och kändes inte så lockande, men så berättade man att man skulle försöka få en plats för mig på den särskilda Neurorehabavdelning som finns på Högsbo sjukhus i Göteborg. Haken var bara att det är en avdelning, särskilt för yngre människor, som råkat illa ut mitt i livet och måste tillbaka

till arbeten och familjer. Man hade därför en åldersgräns som innebar att de man tog emot inte fick vara äldre än 65 år. Hoppet fanns i alla fall och efter bara någon vecka fick jag veta att jag fått plats och på kvällen samma dag skulle förflyttas dit. Jag ska inte trötta ut er med detaljer om allt som sedan hände, men under de dagar som följde fick jag ett detaljerat schema för att sakta träna upp de förmågor jag förlorat genom stroke. Låt mig bara säga att jag kom till Högsbo sittande i rullstol och kunde den 26 januari gå därifrån för egen maskin, visserligen med stöd av en krycka, men i alla fall. Mycket återstår, men jag är oerhört tacksam för den fantastiska hjälp jag har fått i starten på min väg tillbaka. Nu kan jag med stor hjälp av Eva leva ett nästan normalt liv hemma och fortsätta träna på egen hand och med hjälp av personal på vår utmärkta lokala vårdcentral.

Att komma tillbaka helt är en lång väg och även om det gått förvånansvärt bra för mig är jag inte framme än. Det bästa av allt är kanske att jag nu är helt säker på att jag kommer att kunna vara med på vår jubileumskryssning, men kanske inte riktigt på samma sätt som det var tänkt från början. Jag går utan problem, men kanske inte lika fort som förut. Det problem som finns kvar är att min vänstra hand inte gör det jag vill att den ska göra. Har ni tänkt på hur mycket vi dagligen gör och som förutsätter två fungerande händer? Knyta skorna, skala ett ägg, borsta tänderna, äta med hyfsat bordsskick och dra igen dragkedjan på tröjan eller jackan eller att hantera sin mobiltelefon utan att det hela tiden händer de mest oväntade saker. Här behöver jag mycket mer träning! Jag har också lite dålig uppfattning om vad som händer till vänster om mig.

Ett av skälen till att skriva och berätta om det här är att kanske kunna undvika att någon annan drabbas. Jag trodde nog att jag var om inte osårbar, så i alla fall med goda förutsättningar att vara frisk genom flitigt motionerande och i övrigt en hälsosam livsstil. Inte anade jag att jag hade för högt blodtryck, lite höga blodfetter och ett hjärtflimmer som blev själva upphovet till min stroke.

Varje år drabbas mer än 25.000 svenskar av stroke och om en hälsoundersökning kan hitta varningstecken i förväg är det värt mycket. Det kan också vara bra att tänka på att många drabbas utan att själva förstå det och att vi som finns runt omkring är viktiga, så att den som drabbas får vård i tid. Det finns en AKUT-test som är bra att tänka på så fort någon betar sig lite annorlunda. Du ser den här under.

För min del så tror jag i alla fall att utgången har blivit så bra som den blivit, just för att jag så snabbt fick rätt vård.

Som jag skrev tidigare så är jag tillbaka hemma och ser fram emot att sakteliga bli bättre och bättre. Vad är det som återstår? Ja, det är framför allt min vänstra hand som inte duger så mycket till och en trötthet jag aldrig tidigare upplevt och som tydligen är en vanlig följd av en stroke. Det är inte som den ganska behagliga trötthet man kan känna efter fysisk ansträngning, utan den trötthet som kallas hjärntrötthet och som är en följd av att hjärnan har mer att arbeta med än den klarar av och som är en obehaglig trötthet med ett lätt illamående som ligger under och lurar. Det går dock bra att hantera och kräver bara att jag får se till att få mer lugn och vila än jag tidigare någonsin har kunnat tänka mig behöva.

Jag ser otroligt mycket fram emot att vi ganska snart ska få ses och hoppas ni ursäktar om jag inte är i min allra bästa form. Jag får säga som min mor ofta sa: Man får vara glad för att man är som man är, när man nu inte är som man ska!

Så känner du igen **STROKE**

ANSIKTE

Be personen att le. Om mungipan hänger
- ring 112!

KROPP

Lyft armarna i 10 sekunder. Om en arm faller
- ring 112!

UTTAL

Om personen talar sluddrigt eller inte hittar rätt ord
- ring 112!

TID

Varje sekund är livsviktig. Vänta inte - ring 112!

Vänta inte - ring 112!

På rundresa med ett litet fartyg bland Seychellernas öar. Fågelskådning, vandringar och snorkling. – Ann och Sven Barthel

Hälsningar från grönsaksmarknaden i Funchal på Madeira! – Margareta & Dag

Safari i covid-tider, del I

Text: Margareta Jonsson Zelleroth

Bild: Dag Jonsson och Margareta Jonsson Zelleroth

Mars 2022. Det var resdags igen tyckte vi. Pandemin hade lugnat ner sig i vår del av världen, men för att ge sig i väg krävdes många förberedelser redan på hemmaplan. Här är några. Redan i januari hade vi skaffat nya pass och hade nu den senaste moderna versionen. Vi skaffade recept på malaria-tabletter och Ducoral och hämtade ut dessa på apoteket. Vi fyllde på nätet i formulär för inrese- och utresetillstånd till och från Sydafrika, som vi skulle passera två gånger. På ditvägen skulle vi åka vidare till Zimbabwe och Namibia. På hemvägen skulle vi komma från Botswana till Sydafrika f.v.b. till London och slutligen Stockholm.

På nätet skapade vi var sitt konto för inresa i Zimbabwe och laddade upp våra vaccinationer på dessa. Datum, sort och batch. Skrev ut intyg på att utö-

kad reseförsäkring ingår i vår hemförsäkring. Vi registrerade oss på African Trusted Travel, där man kan skriva in sina PCR-test. Dagen före avresan tog vi åter PCR-test. På kvällen kom både intyg och bevis, två olika handlingar som sa "Negativ" beträffande Covid. Vi skrev ut papperskopior till våra redan ganska tjocka mappar och laddade även in svaren i våra appar.

Äntligen avresedag. Vi kom i god tid till Arlanda och det behövdes. Lång kö till incheckningen. Pass och covidbevis kollades. Ev. måste bagaget förtullas i Johannesburg. Varför? Sen var det säkerhetskontroll, där jag som vanligt blev slumpvis utvald. Så småningom kom vi i väg. Naturligtvis mycket lång och tidsödande passage på Heathrow med tågresa och åtskilliga rulltrappor upp och ned. På långflygningen hade vi

inte fått platser intill varandra, inte ens i närheten av varandra. Med hjälp av vänliga medresenärer lyckades vi komma närmare varandra och det behövdes för pappersexercisen inför landningen i Johannesburg. Vår reseledare mötte upp redan på Heathrow och gav oss formulär och instruktioner. Inreseformuläret till Sydafrika skulle kompletteras med det/de stolsnummer vi haft under resan. Vi hade fått två inreseformulär till Zimbabwe, ett allmänt om syftet med resan och ett om covid. Många uppgifter att lämna och många frågor att besvara. Kabinpersonalen övervakade och försökte ge oss ännu fler formulär, för säkerhets skull.

Vi kom fram till Johannesburg. Inte direkt sena, men det var kö för planen att få en gate. Det blev språngmarsch genom terminalen. När vi kom fram till gaten där planet till Zimbabwe stod, fick vi inte gå ombord. Snopet efter den språngmarschen! Vår grupp var ombokad till nästa dag! Detta gjordes redan från Heathrow enligt personalen vid gaten. Planet var fullt och vi var som sagt ombokade. Hade planet varit överbokat och vår grupp fått nitlotten? Nu blev det mycket för guiden att göra, tur att han var med och fixade. Vi satte oss på ett café och väntade i ett par timmar och konstaterade att vi saknade den planerade välkomstmiddagen på Victoria Falls Hotel. Guiden lyckades hitta den deltagaren i vår grupp som inte hade sitt boarding card och således inte fanns vid gaten. Vi var tvungna att resa in i Sydafrika för att få hotellrum för natten. Då kollades om vi hade feber. PCR-intyg och inresetillstånd krävdes. Fler fylleriövningar. Sen gick vi långt,

långt inom området för att boka in oss på morgondagens plan. Vi ville ju vara säkra på att komma med. Det blev både många och långa diskussioner mellan vår reseledare och personal på flygplatsen. Var vårt stopp ett reseuppehåll eller en transit? Från när skulle ett max 48 timmar gammalt covidintyg räknas? Från vilken flygplats/stad? Vem skulle betala ett nytt PCR-test? British Airways? Resebyrån? Vi själva? Slutresultatet blev att vi skulle checkas in på nytt, visa våra bagagetaggar och göra nya PCR-test. Äntligen kunde vi gå till vårt hotell och där kastade vi oss ner vid lunchbordet. Klockan var ca 17 och vi var hungriga. Efter denna uppskattade måltid gick vi i samlad trupp till grannhotellet för att göra nytt PCR-test. En krånglig procedur. En app skulle laddas ner i den egna mobilen och där fick var och en fylla i namn, adress, födelsedatum, passnummer mm. Det tog sin tid, men alla blev så småningom testade. Alla svar skulle gå till reseledarens mobil. När vi kom tillbaka till vårt hotell satte vi oss en stund i matsalen trots att vi inte hade hunnit bli hungriga. Vi behövde väl gemenskapen. Vi var tio i gruppen och svaren kom till reseledaren. Åtta av oss var negativa, en var positiv och en fick inget svar alls! Vad innebar detta? Mer jobb för reseledaren naturligtvis.

Dag och jag fick engångstandborstar i receptionen och drog oss tillbaka till rummet. Inget bagage hade vi, så det var bara att krypa till kojs.

Det blev morgon. Vi hade halvsmutsiga reskläder, inget att byta med och i badrummet fanns bara en minitvål. Ingen rakhyvel. Vi blev i alla fall rena om fötterna eftersom vi hade en rejäl vattenläcka på badrumsgolvet. Ner till frukostmatsalen. Vår reseledare kom. Det bortkomna svaret hade hittats och var också negativt. Den i gruppen som hade ett positivt svar på testet hade fått lämna ytterligare ett prov. Även detta var tyvärr positivt. Hen fick stanna kvar! Senare konstaterade vi andra att detta var nog tur för oss allihop. Den smittade isolerades på hotellrummet, men fick regelbundet mat och omsorg tills det hela var över. Vad hade hänt om vi allesammans hade kommit till Zimbabwe med en smittad deltagare i gruppen? Det ville vi inte tänka på. Vi passerade säkerhets- och passkontroll och flygplanet stod på plats. Vi kom

äntligen fram till Zimbabwe. Feber, covidbevis och inresetillstånd kollades. Detta funkade för oss, men sen kom vi till passkontrollen och då blev det stopp. Det gamla och omoderna datorsystemet vid gränsstationen kunde inte läsa våra nya svenska pass. Vi hamnade sist i kön, som för all del inte var så lång. Chefen kom, satte sig vid disken och skrev för hand ut inresevisum, som sedan klistrades in i våra pass. Chefen tittade med ett leende på Dag och sa: ”Dig har jag sett förr!” Vi hade passerat där ca två år tidigare och strax därefter utbröt pandemin och antalet passerande resenärer sedan dess lär ha varit lätt räknade. Nu var vi i alla fall framme! Äntligen! Vi åkte en tur på Zambezi-floden i solnedgången medan vi njöt av en välkomstdrink. Vi såg flodhästar, papegojor, gamar och ibisar. Efter båtturen serverades middag i hotellets trädgård. En riklig buffé med allt från sushi till krokodil. Musik- och dansunderhållning kompletterade.

Fortsättning följer i nästa nummer

Moster Molly i Indien

text: Bodil Eckert

Moster Molly var min mammas moster. Hon föddes 1887 och gifte sig 1920. Maken avled redan 1923 och de fick inga barn. Molly var sjuk-sköterska och bosatt i Bromma. Hon var religiös och var i flera år sekreterare i den ekumeniska föreningen Kvinnliga missionsarbetare (KMA). Den startades 1894 och bedrev missionsarbete i bl.a. Tanzania, Bhutan, Kina, Mongoliet och i Västbengalen i östra Indien. De gav ut tidskriften *När&Fjärran* 1904-2003. Molly var en spenslig kvinna som såg lite skör ut och en indier berättade för henne att han först trott att hon kommit till Indien för att dö.

Resan som jag berättar om är inte en resa i vanlig mening utan mer en vistelse som innehöll en hel del resande. Under hela tiden skrev Molly brev till sina syskon och syskonbarn. De flesta av breven är bevarade och den här texten är en sammanfattning av dessa. Man får ingen fullständig bild av hur missionärerna eller hur befolkningen hade det, utan det är snarare ögonblicksbilder från en vistelse i Indien i början av 1950-talet av en kvinna från Stockholm, född i slutet av 1800-talet. Hon hade sannolikt många upplevelser, som hon inte skrev om, för att inte skrämja släktingarna. Deras brev är inte kvar, men man förstår av Mollys svar att de var oroliga för henne.

Moster Molly var utsänd av Kvinnliga Missionsarbetare till Cooch-Behar i Indien och vistades där november 1952 till mars 1954. Området ligger i östra Indien mellan Bangladesh (då Östpa-

kistan) och Butan. Om hon hade några specifika arbetsuppgifter eller bara hjälpte till där det behövdes framgår inte. Hon skrev i ett brev att det fanns "många problem inom missionen som det inte var lätt att berätta om i brev".

Hon reste med passagerarbåt från Sverige till Bombay i Indien. Resan tog ca tre veckor och redan där började brevskrivningen och breven postades i olika hamnar. Hon njöt av båtresan och satt ofta på däck och läste och såg sig omkring. Hon delade hytt med tre andra damer varav åtminstone en var missionär. Det fanns många engelska och skandinaviska missionärer på båten, så man ordnade gemensamma andakter vilket hon uppskattade. Hon tyckte att det var onödigt med diverse "nöjen" som arrangerades på båten, eftersom det enligt henne räckte med att vara på däck och se på utsikten. Hon var i alla fall med på en maskerad och fick låna en klänning att ta på sig. På Nordsjön gungade det, men hon skrev att hon inte tappade aptiten. På båten fanns en swimmingpool som fylldes med havsvatten när man kom till varmare breddgrader. I Port Said och Aden var hon i land och beskrev sitt första möte med Österlandet: "Man såg muhammedaner i långa kaftaner, djupt beslöjade kvinnor och skrikande, envisa försäljare." Hon förundrades över smutsen och oordningen och att sysslolösa män satt på kaféer och spelade kort mitt på dagen.

I Bombay bodde hon hos en pastorsfamilj i tre dagar innan hon reste

vidare med flyg till Calcutta. De överväldigande intrycken av Bombay och Calcutta var smutsen, lukten och myllret av människor. Människor sov på gatorna och tvättade sig i rännstenen. Från Calcutta reste hon med ett enkelt transportflygplan till Cooch-Behar.

Hon bodde på en internatskola för flickor (The Swedish Mission) i Dinhat, 30 km från Cooch-Behar. Där fanns två kvinnliga missionärer, Ada och Elsa. Där fanns också två gifta evangelister (inhemska missionärer), tre lärarinnor, en kock med familj och en trädgårdsmästare med familj med fem barn. Där blev hon mottagen med sång, dans och kransar. Barnen hade lärt sig första versen på "Tryggare kan ingen vara" på svenska.

Kyrkan i Cooch-Behar var ansluten till Santalmissionen, som hade sin verksamhet hos santalfolket i östra Indien. De missionerade också bland ett folk som kallas garoer och som bodde i djungeln. och garoerna var inte hinduer utan animister och dyrkade olika föremål och företeelser i naturen. Santalmissionen i Cooch-Behar hade skolor och sjukhus och en teplantage som gav inkomster.

I december 1952 behövde missionsstationens bil renoveras och därför körde man till Darjeeling som låg 350 km från Cooch-Behar och 7500 fot (2300 m) över havet. Molly, Elsa och Ada var med på resan. Hon skrev att det var kallt och att hon hade lika mycket på sig som när hon lämnade Sverige. På Mollys födelsedag den 13/12 steg man upp kl. 3.30 och körde till en höjd utanför Darjeeling och vandrade vidare uppåt i månsken till 9000 fot (2700 m).

Där såg man Kanchenjunga och Mount Everest belysta i soluppgången. Hon skrev att det var en överjordisk syn och att denna morgon var den enda med klart väder under vistelsen i Darjeeling.

I Dinhat var det kallt på nätterna i december till januari och det var dimmigt och fuktigt på morgnarna men regnade mycket sällan. I mars kom den heta tiden med regn, åska och blåst på nätterna. I juli-augusti var det regntid och mycket varmt och först i oktober blev det riktigt behaglig temperatur.

Molly bodde i en nybyggd bungalow där de tre kvinnorna hade varsitt sovrum och ett gemensamt vardagsrum och ett kontor. Elsa och Ada hade tidigare varit på resa till Kashmir och där köpt mattor "makalöst billigt" och dessa bidrog till att det blev trivsamt. Maten lagades av kocken och hon fick kaffe, som hon var förtjust i, flera gånger om dagen men också te en gång om dagen. De infödda åt mest "ris och curry" men vad de svenska damerna fick framgår inte.

Efter julen 1952 reste de till en garoby i djungeln där de hade bibelkurs för evangelisterna. Då bodde de enkelt och åt ris och curry. Från en resa till en annan by skrev hon att hon åkte på den sämsta väg hon hittills varit med om. De enda fordon som klarade vägen var jeep och landrover. Där hade man ännu inte röjt så mycket mark för odling, utan befolkningen åt något hon kallar djungel-potatis (stärkelserika trädrotter) och hon såg småbarn med uppsvullda magsäckar som tecken på proteinundernäring. Hon skrev om Santalmissionärernas stora teplantage som tidigare gått med god förtjänst, men där regeringen kom-

Cooch Behar. Foto: Wikipedia.

mit med nya krav rörande arbetarnas situation och dessutom höjt skatterna så att det nu var en förlustaffär. Hon kommenterade att regeringar är underliga lite varstans.

Molly skrev att det är många kvinnor som dör i barnsäng och att det var svårt att få männen att kosta på hustrun sjukvård. Det är också många småbarn som dör. Många var sjuka i syfilis, som man kunde bota med penicillin, men det var svårt att få människorna att fullfölja behandlingen och hon skrev att många par är barnlösa pga syfilis. "En kvinna utan barn är inte mycket värd i detta land." Hon träffade också en hel del med TBC.

Molly var mycket förtjust i barn och skickade hem ett foto där hon sitter med kockens lilla flicka i knät, varvid brodern Evert kommenterade att så bra hade väl inte barnet haft det förut. Molly svarade med skärpa att barnen får mycket kärlek av sina föräldrar även om det kan vara brist på mat och klä-

der. Många barn var dock föräldralösa och fick det då svårt. På skolan bodde ett föräldralöst syskonpar, som Elsa hade hittat på en järnvägsstation där de letade efter mat.

I februari 1953 reste Molly till Calcutta för att gå till tandläkaren efter att ha fått veta att där fanns en tysk tandläkare som var skicklig. Från Calcutta reste hon till den heliga staden Benares (heter nu Varanasi), där hon bodde hos ett engelskt missionärspär. Hon visades runt i Benares och beskrev det som "hemskt med ruskiga tempel vid Gangesfloden och gamla och sjuka människor som låg på trapporna ned till floden och väntade på att dö". Hon såg likbränning och att man sedan strödde askan över vatt-

Palatset i Cooch Behar. Foto: Wikipedia.

net. När en ko dog lades hela kroppen i Ganges. Resan gick sedan till Delhi där hon bodde hos engelska baptister, som hade stor skolverksamhet i Delhi. Hon turistade och beundrade gamla byggnader från 1500-talet. Hon besökte världens näst största moské och fick se en hårlock och en sko som sades ha tillhört Muhammed. Dessa relikier plockades fram för besökarna. Hon betalade ½ rupie för besväret, men fick veta att något så dyrbart visade man inte för mindre än 1 rupie. Molly svarade att hon inte tyckte att det var värt mer än ½ rupie. ”Så ni hör att jag kan morska upp mig”, skrev hon i brevet. Hon skrev också att hon lärt sig att förhärda sig mot riksha-männens bedjande blickar, när de ville ha mer betalt. Hon visste att de ändå fick mer av henne än de skulle ha fått av en indier.

Från Delhi följde hon med på en biltur till Agra och såg Taj Mahal både i månsken och i solnedgång. Hon tog sedan nattåg söderut och därefter buss i sex timmar till Shahpur-missionen som drevs av Fosterlandsstiftelsen, som numera heter Evangeliska Fosterlandsstiftelsen. Hemresan därifrån skedde med tåg i 34 timmar till Calcutta, där

hon bodde en natt på ett hostel, som hade badkar med varmt och kallt vatten, vilket var underbart efter den dammiga och smutsiga tågresan. Hela resan varade i tre veckor och hon reste ensam.

Hon var mycket glad åt alla nyheter hemifrån och berättade att nu hade direktören på Tändsticksbolaget i Assam börjat skicka Sverige-nytt till dem. Det var en tidning för utlandsvenskar som skickades med flyg och därför var dyr, så missionen hade inte råd med den.

Hon skrev inte mycket om naturen, förutom om temperatur, regn och torka, men i ett brev skrev hon att de sett en rad elefanter, som var på väg på tigerjakt och att det fanns mängder av vackra fåglar, även påfåglar.

Kongresspartiet hade lagt fram ett förslag att missionen skulle bygga en internatskola för pojkar, något som partiet skulle bekosta. Missionär Pedersen utarbetade ett förslag, som sedan blev liggande pga byråkratin. Hon beskrev att bidrag från regeringen till fattiga mest fastnade i mellanhänder. Takplåt skulle fattiga få gratis, men de måste betala så mycket mutor att det var billigare att handla på svarta börsen.

Cooch Behar där Molly bodde och Kodaikanal där hon tillbringade ca 2 månader sommaren 1953.

”Det är något förfärligt med mutsystemet.”

I maj var det varmt, ”som bastuluft” och åska och regn varje natt. Molly var i farten hela dagarna, utom en timme mitt på dagen då de vilade. Hon hade hand om såromläggningar och så sydde hon barnklänningar. Hon skötte bakkningen på skolan. I februari bad hon ett syskonbarn i Sverige att skicka en receptbok. Den kom fram i september och då hade hon för länge sedan givit upp om att få se den.

Elsa och Molly var i slutet av maj 1953 sex dagar i Darjeeling för att slippa hettan ett tag. De besökte tandläkare och så blev bilen reparerad. Hon skrev att det var stor glädje i stan för Mt

Everest hade bestigits för första gången och en av de två som gjort detta var från Darjeeling! (Tenzing Norgay).

I juni reste Elsa och Molly till Kodaikanal i södra Indien, där de hyrde en stuga av en svensk missionär. Där fanns även andra privata stugor som ägdes av missionärer. Där var det behagligare klimat denna tid på året. Tyvärr fick Molly lunginflammation, men de kallade på en läkare som gav henne penicillin. Några dagar senare kom en läkare som arbetade på Swedish Mission Hospital i Tiruphatur för att undersöka skolbarn. Elsa bad honom att titta på Molly också och han beslöt att flytta henne till sjukhuset. Stugan som de hyrde låg i ett bergsområde och den var ganska kall,

så hon var glad att komma till sjukhuset där det var varmare. Sjukhuset var rent och välordnat vilket hon menar berodde på att där fanns en sjuksköterskeskola som drevs av en svenska. Efter sjukhusvistelsen besökte hon några missionsstationer i närheten och återförenades sedan med Elsa i stugan i bergen, innan de i slutet av augusti reste hem med tåg.

Under september var det fortfarande mycket varmt. I oktober blev det svalare. Hon var upptagen med sår-omläggningar och hon beskrev också ett nyfött barn som var mycket sjukt. Först tillkallade familjen en "trolldoktor", som Molly fick se i aktion när han slog knutar på trådar, snodde ihop trådarna, blåste på dem och band en tråd runt barnets hals och en runt moderns arm. Sedan mumlade han något och blåste på barnet "fast han nyss rökt en cigarett". Lera från en plats där tre vägar möttes blandades med olja och ströks på barnets panna. Läkaren som senare tillkallades konstaterade att barnet hade stelkramp och barnet blev allt sämre och dog. Molly skrev att de traditionella läkarna tog mycket betalt och att detta var en mycket fattig familj, som nu inte hade någon mat, så missionärerna lånade dem lite ris. Ge dem ris vågade de inte för det kunde tolkas som att man mutade dem för att de skulle bli kristna.

När det blev svalare kom förkylningar och malaria och även Molly blev förkyld. Hon sov med myggnät och klarade sig från malaria. De skötte om många sjuka i deras hem, både hinduer och kristna och blev mycket uppskattade. Det hände att människor kom till dem och ville bli kristna, men

först måste de undervisas av inhemska evangelister.

Molly skrev om kastsystemet, som inte längre var lagligt, men hon trodde att det ändå skulle komma att leva kvar länge. Bland de kristna hade man exempel på upphävande av kastsystemet och hon kände till ett gymnasium där rektorn var kastlös och flera brahminer (högsta kasten) var lärare.

På nyåret 1954 var de i Assam hos Santalmissionärerna och besökte en spetälskekoloni för 180 personer. Hon hade även tidigare besökt en spetälskekoloni, som sköttes av ett norskt missionspar där hustrun var läkare. Man hade nyligen börjat behandla spetälska (lepra säger vi nu) med antibiotika som gör patienten smittfri, men det tar lång tid. Hon skrev att dessa två kolonier som de besökte, är som en droppe i havet.

I januari hade skolan besök av Västbengalens guvernör, vilket var en stor ära. Flickorna sjöng och deklamerade och guvernören fick te och nybakade kakor. Molly beskrev att två timmar före besöket kom två poliser och fattade posto vid skolans grind. Innan guvernören anlände kom en bil full med poliser. Guvernörens bil var för stor och fin att köras sista biten från stora vägen, så pastor Pedersen skjutsade honom i sin bil. Guvernören sade sig vara mycket nöjd med besöket och lämnade 200 rupier.

I mars 1954 reste de hem med båt från Bombay till Genua i Italien och därifrån med tåg till Rom där de stannade i några dagar. Sedan åkte de tåg genom Europa och var hemma i början av april.

Resemästarens sidor

Nu har resandet kommit igång och trots orosmoln på vår globala himmel reser många av oss som förr. För mig är det fyllt av glädje både att själv kunna resa igen, men även att se turisterna återvända. Det är en av världens största industrier och många av jordens människor är beroende av den.

I april stundar vår jubileumskryssning och årsmöte. Det ska bli både

trevligt och intressant, men framför allt roligt att träffa många av er igen och resa tillsammans. Till mötet siktar jag på att ha en ny SGS-resa med mig. Vad det blir får ni höra då och är du inte med på kryssningen kommer du att kunna läsa om resan både på SGS hemsida och i nästa nummer av Briefing.

Kalendarium

Jubileumskryssning från Strasbourg till Amsterdam

Datum: 1-8 april 2023
Väntelista

Georgien bortom allfartsvägarna med Lena Haglund

22 augusti-1 september 2023,
3 platser kvar
5-15 september 2023, Väntelista

Jubileumskryssning – SGS fyller 35 år! Från Strasbourg till Amsterdam

2023 fyller vår kära förening, Scandinavian Geographic Society, 35 år. Det vill vi fira med en traditionsenlig kryssning och denna gång är det livet längs floden Rhen vi utforskar. Tre länder står på programmet. Vi färdas tvärs genom Europa från Frankrike i söder, genom Tyskland till Nederländerna i norr. Medan vi glider fram på floden bjuder landskapet på vidunderliga vyer, sagolandskap med riddarborgar, pittoreska korsvirkes-

städer och vingårdar. Det bördiga och romantiska kulturlandskapet i mellersta Rhendalen är omsorgsfullt bevarat och återfinns på Unescos världsarvslista. Det är ett av de tre världsarv som vi kommer att besöka under vår kryssning.

Vi reser med trivsamma och fina M/S Leonora som många av oss är bekanta med från jubileumskryssningen på Mosel. Det borgar för god mat och dryck, trevlig service och bra utrym-

Ludwig van Beethoven föddes 1770 i Bonn och på Münsterplatz står han staty.

men för våra föredrag. Som vanligt kommer resan att bjuda på umgänge under trevliga former samtidigt som vi får förstklassiga upplevelser, nya kunskaper och spännande inblickar!

Den uppskattade Utrikes- och EU-

korrespondenten Rolf Fredriksson är vår ciceron och introducerar oss till regionen. Han kommer hålla intressanta föredrag ombord och ger oss en levande bild av nutidshistoria och aktuella skeenden.

Vår ciceron, Utrikes- och EU-korrespondenten Rolf Fredriksson

Sammanfattad resplan

Dag 1: Flyg/tåg/egen transport till Strasbourg där M/S Leonora väntar. (M)

Dag 2: Strasbourg – sightseeing med båt och utflykt längs Route de vin och vinprovning. (F, L, M)

Dag 3: Strasbourg. På em kryssning till Mannheim. (F, L, M)

Dag 4: Heidelberg och Mannheim. (F, L, M)

Dag 5: Kryssning till Bonn. Stadsrundtur i Bonn. (F, L, M)

Dag 6: Beethovenmuseet och konsert i Bonn. Kryssning till Köln och stadsrundtur. (F, L, M)

Dag 7: Kryssning till Amsterdam. Sightseeingtur med båt på em samt egen tid. (F, L, M)

Dag 8: Keukenhof. Hemresa (F)

Måltider som ingår i resans pris inom parentes. F = frukost, L = lunch, M = middag

Pris med flyg från Stockholm, Göteborg och Köpenhamn:

Del i dubbelhytt på Hauptdeck 23 900 kr/person

Del i dubbelhytt på Mitteldeck 24 900 kr/person

Del i dubbelhytt på Oberdeck 25 900 kr/person

Preliminärt tillägg för tåg i stället för flyg: 5 000 kr/person

Avgår om du tar dig på egen hand till Strasbourg/från Amsterdam:

2 300 kr/person. I priset ingår allt utom en serviceavgift på EUR 49, måltider på flyg och tåg samt privata utgifter

Tid: 1–8 april 2023 Vänkelista!

För bokning och mer information: Gränslösa Resor, tel 0151-209 00 | info@granslosaresor.se

Georgien bortom allfartsvägarna med Lena Haglund

Tillsammans med ciceron Lena Haglund får vi uppleva en spännande del av det natursköna Georgien, bortom de stora turiststråken och allfartsvägarna. Med fyrhjulsdrivna fordon tar vi oss ut i nationalparker, upp bland bergen i Kaukasus och möter intressanta kulturer som uppstått i isolerade bergsbyar. Georgien är ett litet land men bjuder sina besökare på en stor variation av olika naturtyper. Vår resa star-

tat i den vackra huvudstaden Tbilisi, varifrån vi reser i sydöstlig riktning till det karga, bergiga området som gränsar mot Azerbajdzjan, vidare genom det bördiga jordbruksområdet Kachetien, centrum för Georgiens vinproduktion och på slingrande bergsvägar fortsätter vi vår resa vidare norrut till nationalparken Tusjeti belägen i det mäktiga bergslandskapet Stora Kaukasus. Under resan får vi möta människorna

Georgiens vackra huvudstad Tbilisi

som lever i landet, från vinbönder och krukmakare på låglandet till herdar och invånare i de små byarna bland bergen. I dessa isolerade trakter lever folktron och animistiska traditioner av förkristna Georgien kvar med lokala helgedomar och heliga platser. Två nätter tillbringas vi hos kistfolket i Pankisidalen, en spännande kontrast till det annars ortodoxa kristna Georgien, där invånarna lever enligt sunnimuslimska traditioner med inslag av sufism. Georgien är omtalat för sitt kök och sina viner och under den här resan får vi uppleva allt från georgiskt vin och dignande bufféer till gårdsproducerade fårostar och kistfolkets alkoholfria öl.

Logi: Trevliga hotell, utom två nätter i Pankisidalen bor vi på ett enkelt gästhus/homestay i flerbäddsrum med gemensamma toaletter och duschar i en separat byggnad intill huvudbyggnaden. Beroende på gruppstorlek kan även några gäster få bo hemma hos en familj.

Resans förutsättningar: Med privat minibuss och jeepar utforskar vi Georgien bortom allfartsvägarna. Det är ing-

en vandringsresa, men du bör kunna röra dig obehindrat på ojämnt underlag och i kuperad terräng. Även i städer får man räkna med kullerstengator och nivåskillnader och vi kommer att göra stadsvandringar.

Då resorna går är det fortfarande sommarvarmt i Tbilisi och i vindistriktet Kachetien. I nationalparken Vashlovani kan vi mötas av temperaturer över 40 grader, men våra jeepar har AC. Uppe i bergen börjar det bli höst och här får vi räkna med betydligt svalare temperaturer och kläder för alla väder.

Vi att färdas med fyrhjulsdrivna fordon för att kunna ta oss ut i nationalparker, upp i bergen och ut till avlägsna byar.

Sammanfattad resplan

Dag 1: Avresa från Skandinavien
(Måltider enligt flygbolagets regler)

Dag 2: I Tbilisi (F, M)

Dag 3: Vashlovani nationalpark
(F, L, M)

Dag 4: Seder och bruk hos kistfolket
Pankisidalen (F, L, M)

Dag 5: Natur och traditioner i Pankisi-
dalen (F, L, M)

Dag 6: Resa genom bergslandskap till
Omalo i Tusjeti (F, L, M)

Lena Haglund är vår ciceron under resan

Dag 7: Vi utforskar byarna Dartlo,
Dano och Kvavlo i Tusjeti (F, L, M)

Dag 8: Vi utforskar byarna Diklo och
Shenako i Tusjeti (F, L, M)

Dag 9: Resa från Tusjeti till Telavi,
besök hos yllehantverkare (F, L, M)

Dag 10: Telavi och vindistriktet
Kachetien (F, L, M)

Dag 11: Hemresa (F)

*Måltider som ingår i resans pris inom
parentes. F = frukost, L = lunch,*

*En kvinnlig sångensemble framför
kistfolkets traditionella musik.*

Ciceron och färdledare är Lena Haglund. Frilansjournalisten och fotografen Lena Haglund är inte bara en uppskattad färdledare, hon har även producerat dokumentärer och reseskildringar från hela världen för SVT, bland annat från Georgien. Hon talar flytande ryska och har ett stort intresse för natur och älskar att möta nya kulturer och människor.

Pris från Stockholm och Köpenhamn: 32 800 kr

Tillägg från Göteborg: 950 kr

Datum: 22 augusti–1 september 2023, 3 platser kvar
och 5–15 september 2023, Full!

Bokning och mer information: Gränslösa Resor, tel 0151-209 00,
info@granslosaresor.se

Fler lustiga orsnamn...

